

ACC. N:R. M. 10468: 1-5.

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Karl Åkesson.
Härad: Bara. Adress: Bantorget 13, Lund.
Socken: Nevishög. Berättat av: Karl Åkesson.
Uppteckningsår: 1947. Född år 1881 i Nevishög.

Jordbrukets binäringar.

s. 1-5.

Lm F 61.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jordbrukets binäringar.

Mera allmänt har binäringar, såvitt känt, icke bedrivits inom socknen, enär denna är en ren jordbruksbygd, men någon gång ha enstaka jordbrukare på icke fullt bärkraftiga jordbruk under 1800-talet kompletterat sina inkomster genom arbeten hos bönderna å större jordbruk samt efter 1885 även genom arbeten å Sockerfabriken i Staffanstorp.

I min egen släkt har sedan ganska lång tid tillbaka biskötsel i större skala utgjort en binäring. Redan 1813 inköpte min farfar Åke Pehrsson, f. 1792, d. 1860, innehavare av sedermera mitt domkyrkohemman Nevishög 8, som ^{på sin bida} födde 2 hästar, 2 kor, 1 ungdjur och 3 får och som omfattade 24 tunnland, för sitt modernearv å 106 riksdaler riksgäld e n bikupa för 72 daler. Denna biskötsel, som han succesivt utökade, bedrev han i början samtidigt som han tjänade som dräng hos sin fader, Pehr Johnsson, f. 1749, d. 1818, å samma hemman. Efter 1822, då han själv emottagit hemmanet, utvidgade han sin biskötsel ytterligare, så att han den 2/6 1844 hade

65 bikupor. Dessa voro stationerade på flera olika ställen på c. $\frac{1}{2}$ mils avstånd. Sedan min far Nils Åkesson, f. 1827, d. 1913, emottagit hemmanet och därtill ärvt en del av dessa samhällen, fortsatte han med biskötseln, men i mindre omfattning till följd av jordbrukets större intensitet, till c. 1895, då hans biskötsel upphörde på grund av bristande tid för dess omvårdnad. Biskötseln bedrevs enligt då gängse bruk med binas flitiga svärmning, varvid på hösten de samhällen slaktades, som överstego önskat antal stamkupor, vinterliggare, nämligen sådana, som hade för litet honung för att kunna livnära sig över vintern, och sådana, som voro mycket tunga, d.v.s. hade dragit in stor skörd. (Dessa sistnämnda fingo med livet plikta för sin idoghet) Slakten tillgick så, att sedan ett lämpligt hål grävts i jorden och däri nedsatts ett par kluvna pin-
nar, försedda med svaveldränkta linnelappar och dessa tänts på, sattes kupan ned däröver, varvid bina bedövades av svavelångorna och föllo ned i gropen, som därefter strax igenhöljdes. Sedan sålunda kakorna befriats från bin, smältes de i en gryta, varvid

vaxet skilde sig från honungen därigenom, att det flöt upp. Sedan det kallnat och fastnat togs det bort, varefter honungen slogs i stora 15 kgs krukor och införlivades i matvaruförrådet. Självtog jag bisköteln, numera biodlingen, 1905 och idkade den till min inflyttning till Lund 1941. Härvid gjorde jag själv allahärtill erforderliga hus och redskap i den mån det lät sig göra. Biodlingen sköttes efter ännu brukligt system i ramkupor - den moderna tiden hade nu inbrutit - och inbragte vissa år inemot 500 kg. Att mina förfäder kom att uppta biskötseln som en näring, torde dels ha berott på, att de behövde därav härrörande inkomster för sin existens och dels och kanske mest på intrycken av den förunderliga poesi, som ligger i binas liv och arbete, såväl i och vid bostaden som bland blommorna, en poesi, som icke finns på något annat område inom jordbruket, en poesi, som ännu står så levande för mig och som jag säkerligen helst och längst kommer att minnas av allt till jordbruket hör.

En annan binäring bedrev min far ett 10-tal år från 1 februari

1858 till 29 januari 1869. Han gjorde därunder minst 3 st kammarorglar och 2 st 3-stämmiga piporglar samt ombyggde Nevishögs kyrkas orgel, allt dels på beställning och dels på förlag, varjämte han reparerade ett antal kammarorglar, dragspel och psalmodikon. Slutligen gjorde han ytterligare med biträde av undertecknad en, sin tredje 3-stämmiga piporgel 1898 - 1899, avsedd för husbehov, vilken ännu innehas av undertecknad men som förmodligen en gång kommer att hamna på något orgelmuseum och med åtföljande historie- och tillverkningsbeskrivning. Att han kom att syssla med orgelbyggeri, torde ha berott på dels nödvändigheten av extra inkomster för sin existens - han var nämligen liksom sin far mycket fattig - och dels hans hängivenhet och beundran inför piporgeltonerna (något som undertecknad delar), visserligen även deras musik men kanske ännu mera tonerna såsom sådana. En enda ton var liksom en hel symfoni för honom.

En granne, Anders Karlkvist, Nevishög 15, 6 tunnland, varå föddes 1 häst och 2 kor, idkade 1900 - 1930 böckerirörelse, d.v.s.

gjorde laggkärll, baljor, tunnor och isynnerhet drickakuttingar om 10 á 15 liter för en bryggares räkning att användas vid svagdrickats utdistribuering till kunderna. Han var även under samma tid till omkring 1940 ortens hushållsgrishållares slaktare och hade härförutom knappast någon dag ledig under årets 3 sista månader.

En son till honom Olof Karlkvist, f.c. 1891, á samma hemman hade ursprungligen snickeriarbete som binäring till jordbruket men på senare tid på grund av ändrade konjunkturer lika mycket jordbruket som binäring till snickeriarbetet.

En fru Sissa Hans Lars i Gullåkra, Brågarps socken, hushållerska hos far på 1860-talet, död c. 1910-1930 i Brågarps fattighus, hade vid sitt 3-tunnlands småbruk vävnad till binäring. Hon vävde mest mattor och sålde dem i Malmö på torget eller efter beställning.

Jag har kanske något avvikit från vad som var frågelistans egentliga mening med binäringar, men detta är vad jag känner till.

.oOo.